

Nr 97.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207); given Stockholms slott den 4 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Sammanfattning.

Förslaget syftar till en decentralisering i viss utsträckning av tillståndsgivning i fråga om lotterier. Vissa lotteritillstånd, som för närvarande meddelas av Kungl. Maj:t, skola sålunda enligt förslaget överflyttas på länsstyrelse. Vidare föreslås, att polismyndighets befogenhet att handlägga lotterifrågor ökas.

Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939
(nr 207).

Härigenom förordnas, att 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

(Nuvarande lydelse:)

Lotteri, däri insatser, om sådana fordras, och vinster äro till antal och storlek bestämda enligt uppgjord plan, må, oaktat de i 2 § angivna förutsättningarna icke äro för handen, anordnas

a) efter anmälan hos polismyndigheten minst 7 dagar innan, under förutsättning

att lotteriet anordnas i samband med tillställning till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål,

att lotteriet bedrivs allenast inom för tillställningen avsett område,

att vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöras av penningar eller värdepapper,

att behållningen i lotteriet uteslutande användes för det ändamål, till vars förmån den tillställning äger rum i samband varmed lotteriet är anordnat, samt

att anmälan icke avser anordnande vid samma tillställning av lotte-

(Föreslagen lydelse:)

Lotteri, däri — — — handen, anordnas

a) efter anmälan — — — anordnat, samt

att anmälan icke avser anordnande vid samma tillställning av lotte-

¹ Senaste lydelse av 3 § se SFS 1945: 410.

(Nuvarande lydelse:)

rier med insatser till högre sammanlagt belopp än 1 000 kronor;

(Föreslagen lydelse:)

rier med insatser till högre sammanlagt belopp än 2 000 kronor;

b) i annan ort än Stockholms stad, efter tillstånd av polismyndigheten under förutsättning

att lotteriet anordnas till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål eller till svenska konstidkares understöd och uppmantran,

att lotteriet bedrivs allenast inom polismyndighetens förvaltningsområde,

att vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöras av penningar eller värdepapper, samt

att insatserna icke uppgå till högre sammanlagt belopp än 5 000 kronor;

c) efter tillstånd — — — under förutsättning

att lotteriet anordnas — — — värdepapper, samt

b) efter tillstånd av länsstyrelsen under förutsättning

att lotteriet anordnas till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål eller till svenska konstidkares understöd och uppmantran,

att lotteriet bedrivs allenast inom länet,

att vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöras av penningar eller värdepapper, samt

att insatserna icke uppgå till högre sammanlagt belopp än 5 000 kronor.

Varor, vilka — — — nyss sagts.

att insatserna, stämpelavgift däri ej inbegripen, icke uppgå till högre sammanlagt belopp än 15 000 kronor.

Varor, vilka — — — nyss sagts.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1949.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars
1949.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler fråga om *decentralisering av ärenden angående tillstånd att anordna lotterier* och anför därvid följande.

Decentraliseringsutredningen, som med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsattes den 6 juni 1947 med uppgift att utreda möjligheterna av en ytterligare decentralisering inom statsförvaltningen, har i en med nr 11 betecknad, till statsrådet Danielson avlåten promemoria angående vissa tillstånd till anordnande av lotterier föreslagit ändringar i lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207). Promemorian har av statsrådet Danielson överlämnats till handelsdepartementet för vidare behandling.

Gällande bestämmelser.

Enligt 1 § i nämnda förordning må lotteri om penningar eller penningars värde ej utan tillstånd av Kungl. Maj:t för allmänheten anordnas i andra fall eller i annan ordning än som stadgas i förordningen. Vidare lämnas i paragrafen en definition av begreppet lotteri.

I 2 § stadgas att lotteri må anordnas efter anmälan hos polismyndigheten minst 7 dagar innan under vissa förutsättningar. Dessa äro *att* lotteriet anordnas i samband med offentlig nöjestillställning eller tillställning till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål, *att* lotteriet bedrives allenast inom för tillställningen avsett område, *att* vinsterna uteslutande utgöras av varor eller av anvisningar, gällande såsom betalningsmedel allenast inom nämnda område, *att* värdet å högsta vinst icke överstiger 5 kronor, *att* vinstfördelning äger rum i omedelbar anslutning till deltagande i lotteriet, *samt att* om för deltagande i lotteriet fordras insats, denna icke överstiger 25 öre eller, där vinsterna utgöras uteslutande av varor, 50 öre.

Enligt 3 § må lotteri, däri insatser, om sådana fordras, och vinster äro till antalet och storlek bestämda enligt uppgjord plan, anordnas i vissa

fall, oaktat de i 2 § angivna förutsättningarna icke äro för handen. Sålunda må enligt a) i samma paragraf lotteri anordnas efter anmälan hos polismyndigheten minst 7 dagar innan under förutsättning att lotteriet äger rum i samband med tillställning till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål, att lotteriet bedrivs allenast inom för tillställningen avsett område, att vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöras av penningar eller värdepapper, att behållningen i lotteriet uteslutande användes för det ändamål, till vars förmån den tillställning äger rum i samband varmed lotteriet är anordnat, samt att anmälan icke avser anordnande vid samma tillställning av lotterier med insatser till högre sammanlagt belopp än 1 000 kronor. Enligt b) gäller att lotteri må anordnas efter tillstånd av länsstyrelse under förutsättning att lotteriet anordnas till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål eller till svenska konstidkares understöd och uppmuntran, att lotteriet bedrivs allenast inom länet, att vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöras av penningar eller värdepapper, samt att insatserna icke uppgå till högre sammanlagt belopp än 5 000 kronor.

Vidare föreskrives i 3 § att varor, vilka användas som vinster, skola med vissa undantag vara frambragta eller tillverkade inom landet.

Decentraliseringsutredningen.

I decentraliseringsutredningens promemoria anföres, att förslag till decentraliseringsåtgärder beträffande lotteriärendena avgivits av bl. a. överståthållarämbetet och femton länsstyrelser i anledning av Kungl. Maj:ts cirkulär den 6 juni 1947 till vissa statsmyndigheter angående förenkling av förvaltningsförfarandet. De nämnda myndigheterna hade ifrågasatt utökade befogenheter för såväl länsstyrelserna som polismyndigheterna.

Decentraliseringsutredningen har till en början behandlat frågan huruvida icke handläggningen av vissa lotteriärenden vilken för närvarande sker hos Kungl. Maj:t kan överflyttas till länsstyrelserna. Utredningen framhåller därvid, att huvudparten av de lotteriärenden som handläggas hos Kungl. Maj:t torde avse s. k. rena varulotterier d. v. s. sådana lotterier, i vilka vinsterna icke till större del än som motsvarar därå belöpande skatt utgöras av penningar eller värdepapper. Av olika skäl synes det utredningen icke lämpligt att ifrågasätta något avsteg från principen, att Kungl. Maj:ts tillstånd skall erfordras för att anordna lotterier, där vinsterna till större del än nu angivits utgöras av penningar eller värdepapper. Med hänsyn härtill anser utredningen att den överflyttning av beslutanderätt i lotteriärenden från Kungl. Maj:t, som kan ifrågakomma, bör inskränkas till rena varulotterier.

Utredningen hade övervägt att föreslå en långt gående decentralisering innebärande att åt länsstyrelse respektive polismyndighet skulle anförtros att meddela beslut rörande alla rena varulotterier oavsett storleken, vilka

avsåges att bedrivas allenast inom myndighetens förvaltningsområde. Även om så skedde, framhåller utredningen, komme likväl vissa lotterier att återstå, nämligen sådana som vore avsedda att bedrivas inom flera förvaltningsområden. I dessa fall skulle en anordning med gemensamt beslut av berörda lokalmyndigheter erfordras, vilket icke syntes utredningen praktiskt genomförbart. Enligt vad tidigare angivits har utredningen ansett att sådana lotterier, där som vinster förekomma penningar eller värdepapper, även i fortsättningen borde förbehållas Kungl. Maj:ts prövning. Med hänsyn till detta ställningstagande har utredningen funnit det lämpligt att den centrala prövning, vilken också i fråga om varulotterier i viss mån blir erforderlig, kvarliggjer hos Kungl. Maj:t.

Utredningen har emellertid funnit att en dylik mera genomgripande decentralisering i fråga om varulotterierna skulle medföra svårigheter med avseende på bl. a. frågorna om vad som skall förstås med bedrivande av ett lotteri inom visst område, hur efterlevnaden av regler härom skall kontrolleras och vilken påföljd en överträdelse kan medföra. Att svårigheter icke redan med nuvarande bestämmelser uppstått syntes sammanhännga med att de lotterier, som nu vore beroende av de lokala myndigheternas handläggning, vore så relativt obetydliga att de i praktiken bedreves endast inom ett begränsat område. Utredningen har för att undgå nyss antydda svårigheter ansett det lämpligt att med utgående från nu gällande bestämmelser tillägga de lokala myndigheterna beslutanderätt beträffande lotterier av den storleksordning, att de kunna bedömas i regel komma att bedrivas inom ett visst begränsat område. Vid bedömande av denna fråga har utredningen ansett att en avvägning får göras med hänsyn å ena sidan till önskvärldheten av en i möjligaste mån decentraliserad handläggning och å andra sidan till de svårigheter i fråga om kontroll m. m. som nyss nämnts. Utredningen har därvid kommit till den uppfattningen att en gräns på 15 000 kronor bör vara lämplig i fråga om lotterier, som kunna beviljas av länsstyrelse.

Beträffande de lokala polismyndigheternas befogenheter anför decentraliseringsutredningen bl. a. följande.

Ett stort antal av de ärenden, som för närvarande handläggas av länsstyrelserna, torde avse sådana smärre lotterier, där tillståndsprövningen med fördel bör kunna handhavas av de lokala polismyndigheterna. Den handläggning av lotteriärenden, som nu sker hos dessa myndigheter, avser ju allenast prövning av anmälan om lotterier med i lotteriförordningen meddelat generellt tillstånd. I många fall torde den förutsättningen för det generella tillståndet brista, att lotterna icke i sin helhet kunna försäljas i samband med viss tillställning och uteslutande inom för tillställningen avsett område. På grund härav torde också länsstyrelserna ofta betungas med ärenden, som beröra allenast viss ort eller ett mycket begränsat område och därför med fördel borde kunna handläggas av den lokala polismyndigheten. För att åstadkomma en mera praktisk och efter ärendenas relativt obetydliga art bättre avpassad ordning synes böra övervägas att antingen avskaffa den nyss angivna förutsättningen för det generella tillståndet enligt 3 § a) lotteriförordningen eller införa en begränsad rätt för polismyndigheten till tillståndsprövning. Att helt ersätta det nuvarande generella till-

ståndet med en till polismyndigheten förlagd tillståndsprövning synes däremot icke böra ifrågakomma. Den lättnad, som de generella tillståndens införande innebar, torde icke nu böra inskränkas. Av de båda nyssnämnda alternativen anser utredningen det mest lämpligt, som avser anordnande av viss tillståndsprövning hos polismyndigheten. Då värdegränsen för de ärenden, som polismyndigheterna skola handlägga, torde kunna sättas högre om en verklig tillståndsprövning skall ske än vid ett rent anmälningsförfarande, skulle länsstyrelserna härigenom befrias från handläggning av ett betydande antal ärenden, vilka såsom begränsade till viss polismyndighets förvaltningsområde böra kunna handläggas av denna myndighet. För de tillståndssökande skulle en sådan decentralisering givetvis också innebära stora fördelar. Med hänsyn bland annat härtill synes värdegränsen icke böra sättas allt för låg. Utredningen har för sin del funnit lämpligt att förorda en gräns på 5 000 kronor.

I övrigt har utredningen beträffande polismyndighetens tillståndsgivning föreslagit att samma förutsättningar skola gälla som för länsstyrelserna (3 § b)); dock skulle tillstånd få meddelas endast för lotterier inom polismyndighetens förvaltningsområde.

Utredningen har vidare föreslagit, att det i 3 § a) stadgade maximibeloppet å 1 000 kronor för anmälningslotterier skall höjas, främst med hänsyn till penningvärdets fall. Utredningen förordar, att maximibeloppet fastställs till 2 000 kronor. Utredningen påpekar i anslutning därtill att en ytterligare höjning av beloppet icke syntes fylla något särskilt praktiskt behov med hänsyn till den av utredningen föreslagna tillståndsprövningen av polismyndighet.

Remissyttranden.

Över promemorian ha infordrade utlåtanden avgivits av överståthållarämbetet samt av länsstyrelserna i Stockholms län, Östergötlands län, Malmöhus län, Hallands län, Göteborgs och Bohus län, Västernorrlands län och Norrbottens län.

Överståthållarämbetet, som inhämtat yttrande från polismästaren i Stockholm, har förklarat sig icke ha något att erinra mot utredningens förslag att höja den i 3 § a) föreskrivna maximigränsen från 1 000 till 2 000 kronor.

Den av utredningen föreslagna ändringen, enligt vilken polismyndigheten skulle få befogenhet att i vissa fall meddela tillstånd till lotterier med en omslutning å högst 5 000 kronor, har däremot ämbetet avstyrkt, åtminstone såvitt angår Stockholms stad. Ämbetet har därvid framhållit, att överståthållarämbetets och polismyndighetens förvaltningsområden helt sammanfölla varför någon fördel för allmänheten icke komme att uppstå. Vidare skulle ett genomförande av den föreslagna ändringen medföra, att man måste anställa ytterligare personal hos poliskammaren i Stockholm.

Beträffande utredningens förslag att höja gränsen i fråga om lotterier, som kunna prövas av länsstyrelserna, från 5 000 kronor till 15 000 kronor

har ämbetet ifrågasatt huruvida en sådan höjning vore tillräcklig för att få någon praktisk betydelse. Om någon vinst ur arbetssynpunkt skulle uppnås, borde gränsen höjas till 30 000 kronor.

Ämbetet har slutligen påpekat, att en decentralisering från Kungl. Maj:t till länsstyrelserna av beslutanderätten för vissa lotterier komme att få konsekvenser ur fiskalisk synpunkt på grund av bestämmelsen i 8 § 1914 års förordning angående stämpelavgiften. Enligt detta författningsrum skall lottsedel i sådana varulotterier, vartill Kungl. Maj:t meddelat tillstånd, förses med stämpel av 10 öre. Lottsedlar i lotterier, som beviljats av länsstyrelse, beläggas däremot icke med stämpel. För att statsverket icke skall gå förlustigt stämpelinkomster måste sålunda, framhåller ämbetet, ifrågavarande bestämmelse i stämpelförordningen ändras.

Övriga remissmyndigheter ha tillstyrkt utredningens förslag eller lämnat desamma utan erinran, varvid i några fall ytterligare vissa ändringar i lotteriförordningen — huvudsakligen av formell art — ifrågasatts.

Inom handelsdepartementet har utarbetats följande sammanställning beträffande lotterier som handlagts av Kungl. Maj:t under åren 1946—48.

Omslutning	Antal		
	1946	1947	1948
Under 10 000 kr.	35	29	35
» 15 000 »	68	56	62
» 20 000 »	88	88	88
» 25 000 »	105	103	100
Totalt	190	207	195

Det må anmärkas att de i sammanställningen angivna siffrorna icke omedelbart kunna läggas till grund för att bedöma effekten av en höjning av gränsen beträffande lotterier under länsstyrelsernas tillståndsgivning, eftersom en del av de avsedda lotterierna — även sådana med relativt liten omslutning — torde ha bedrivits inom mer än ett län.

Departementschefen.

I likhet med decentraliseringsutredningen anser jag, att tillståndsgivningen beträffande lotterier i viss utsträckning bör decentraliseras. Härför talar redan den omständigheten att genom penningvärdets fall en förskjutning ägt rum i den ursprungligen avsedda fördelningen av ärendena på de tillståndsgivande myndigheterna. Det synes emellertid lämpligt att på vissa punkter gå något längre i decentralisering än som motiveras av penningvärdetsförändringen, bl. a. med hänsyn till den tillståndssökande allmänheten.

Decentraliseringsutredningens förslag innebär decentralisering till länsstyrelserna av länslotterier (rena varulotterier) med en insatssumma överstigande 5 000 men ej 15 000 kronor. Denna höjning av gränsen synes lämp-

ligt avvägd, och jag tillstyrker, att förslaget genomföres. Utredningen har vidare förordat, att man skall från länsstyrelserna till polismyndigheterna decentralisera rent lokala lotterier — avsedda att bedrivas allenast inom polismyndighetens förvaltningsområde — med en insatssumma som icke överstiger 5 000 kronor. Även till detta förslag ansluter jag mig i princip. Här föreligger emellertid för Stockholms del speciella förhållanden. Överståthållarämbetets och Stockholms poliskammars förvaltningsområden sammanfalla lokalt. Det är för allmänheten icke bekvämare att i ett lotteriärende vända sig till poliskammaren än till överståthållarämbetet. Med hänsyn härtill och då såsom överståthållarämbetet framhållit en överflyttning av lotteriärenden i enlighet med decentraliseringsutredningens förslag skulle göra det nödvändigt att förstärka personalen hos poliskammaren, bör den nyss förordade decentraliseringen till polismyndighet icke genomföras beträffande Stockholm.

Vad slutligen angår anmälningslotterierna enligt 3 § a) tillstyrker jag decentraliseringsutredningens förslag att höja gränsen för insatsbeloppets storlek från 1 000 till 2 000 kronor. Höjningen innebär i huvudsak endast en anpassning till det förändrade penningvärdet.

De nu förordade förslagen föranleda ändringar i 3 § lotteriförordningen. De ändrade bestämmelserna böra lämpligen träda i kraft den 1 juli 1949.

I anledning av den föreslagna decentraliseringen av vissa ärenden från Kungl. Maj:t till länsstyrelserna bör såsom överståthållarämbetet framhållit bestämmelserna i 8 § 1914 års förordning angående stämpelavgiften ändras. Det torde få ankomma på chefen för finansdepartementet att framlägga förslag härom.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att ett i enlighet med det anförda inom handelsdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 3 § lotteriförordningen den 19 maj 1939 (nr 207)* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ivan Eckersten.